

Examenul de bacalaureat național 2020
Proba E. b)

Limba și literatura maghiară maternă

BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică;

Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

Variantă 4

- Se punctează oricare alte formulări/ modalități de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit prin barem. Nu se acordă fracțiuni de punct.
- Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea punctajului total acordat pentru lucrare la 10.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

a. Szabályosságok és szabálytalanságok a költeményben

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Szabályosságok: a cím témamegjelölő, minden versszakban ismétlődik, az 1–5. vsz.-ban a szakaszok első szavaként a fogalmi síkot jelenti, utána következik a képi sík, mindig egy jelzős szerkezet, melyet a 2–4. sor fejt ki, részletez, az utolsó sorban megszólal a lírai én, levonja néhol ironikus következtetését; szabálytalanság: a 6 vsz.-ban megfordul a sorrend: a „részeg ember” mozgását imitálja; ritmusa, ríme szabályos: magyaros hangsúlyos verselésű; páros rímű, kétütemű nyolcas sorok egyhangúsága összhangban áll a versbeli tartalom negatív szemléletével stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

b. A versbeli metaforák értelmezése

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Hat kifejtett metafora: azonosítói olyan szókapcsolatok, melyekben a hétköznapi, népi világot idéző főnevekhez – l. szekér, mente, malom, muzsikás, csárda, ember – negatív értelmű jelzők társulnak: kopott, régi, tói, vén, rozzant, részeg; a metaforák azonosítói és azonosítottja között hatalmas a távolság, a gazdag jelentésű „világ”-ot földhözragadt jelenségek – tárgyak, helyszínek és személyek – sora jeleníti meg; a kifejtett képek a haladás képtelenségét, hasznavehetetlenséget, pusztulást, emlékezetkiesést, céltalanságot sugallják stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

c. A vers beszédhelyzete

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Általános alany a vers középpontjában; személytelen a versbeszéd, csupán a szakaszok végén szólal meg a lírai én, válik néhol személyessé a hangja: l. 1. vsz. T/1.-ben, 5. vsz. E/2.-ben, keserű, ironikus hang stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

d. A beszélő világról alkotott képe

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Negativ, pesșimista, ironikus világszemlélet; a haladás, a változás hiányát jelzi a monotonitással, az elmaradottságot, a tehetetlenséget, a beletörődést, a változtatni nem akaró, nem tudó szándékot ironizálja stb.),

értvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

Tökéletesen összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat

5 pont

összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, részben helyes fogalomhasználat 4 pont,

helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 3 pont,

logikus gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 2 pont,

töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 1 pont.

Helyesírás

5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

a. Egyenes következtetések levonása a szövegből vett információk alapján. Rövid válasz megfogalmazása, a következő, szövegből vett információk alapján: *Csányi a közeljövőben elképzelhetőnek tartja a szuperintelligencia létrejöttét, mely nem jelentené azt, hogy éntudattal, s varázslói képességekkel rendelkezik.*

5 pont

b. Konkrét, explicit információk felismerése és visszakeresése. Pl. szerző: Csányi Vilmos, címe: *Ő ott bent*, témája: a mesterséges intelligencia; szereplői: Christian, az első singleton (egy antropológusprofesszor, Kozalik Bálint Krisztián agya által jött létre), Erik, a fiatal programozó, dr. Pásztor Edit, pszichológusnő, Nick Polstrom, a legracionálisabban gondolkodó szereplő; műfaja: „egy tudományos alapokon nyugvó science fiction”

5 pont

c. A kommunikációs funkció megnevezése: tájékoztató/tény- és ismeretközlő funkció

5 pont

d. Témához való igazodás

5 pont

A monológ követelményeinek betartása

5 pont

Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvi igényesség, helyesírás

5 pont

Megjegyzés: A feladatok sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást. Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

a. a választott alkotás műfaji jellemzői

5 pont

Értvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Móricz: Tragédia*: realista-naturalista novella, klasszikus novellaszerkesztés szabályai, lineáris, metonimikus történetvezetés, életkép, a külső történések elindítják a belső folyamatokat, részletezés, tárgyilagos elbeszélői hang, irónia;

Sárarany: paraszt-, társadalmi, egzisztenciális regény, példázat: az önmegvalósító, önteremtő Ember története, sárrá és arannyá hasadása; metonimikus történetalakítás, metaforikus összefüggések; ellentétező technika, nyílt – zárt tér, évszaktoposz cselekményszervező szerepe: nyár – tél; elbeszélői és szereplői szólások keveredése, szabad függő beszéd;

Kosztolányi: realista regény térbeli sokszínűsége, tagoltsága, a 20. századi nagyváros társadalmi, szociális környezetrajza; szimbolikus terek, történelmi tér/idő, pontos időmegjelölések, gyakorító elbeszélésmód, metonimikus történetalakítás, metaforikus összefüggések; lélektaniség a szereplők megformálásában, tudattalan tartalmaktól való meghatározottság; érzelmek kétértelműsége; gesztusok, az ösztönök jelértéke; egzisztenciális regény problémái: a lét üressége, idegenségének kimondása, elmagányosodás, kommunikáció-képtelenség stb.),

értvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

b. a tragikus sors okai és következményei

5 pont

Probă scrisă la limba și literatura maghiară maternă

Varianta 4

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică; Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

Barem de evaluare și notare

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz **5 pont**

(pl. *Móricz: Tragédia*: Kis János kisszerű lázadó, láthatatlan hős szerepében tragikus sorsú: éhsége jelképes; hatalmas szegénysége, beszűkült tudatállapota, a környezet közönye, a kitörni vágyás lehetetlensége; szegénység motívuma, düh, tudatalatti ösztönök, elpazarolt energiák, gondolkodás hiánya, gyermekkori traumák, konok elhatározás/, feladat/cél megvalósíthatatlansága, tragikomikus: tragikus szituációja kicsinyes döntési helyzetekből alakul, nevetségessé válik; szükségszerű kudarca, groteszk halála, indulata önpusztítónak válik; tragikomikus a sorsa; tragikus: a hatalmas szegénység, melynek következménye a beszűkült tudatállapot, a környezet közönye, a kitörni vágyás lehetetlensége;

Sárány: Turi Dani cselekvő, boldogságra vágyó, tehetséges ember, a jó és rossz között vívódó, tragikus sorsú I. monológjai, indulatos kitörései, elégedetlensége önmagával és a világgal szemben, agresszív magatartása; sárány-motívum; önteremtő és önfelszámoló hős I. a gondolkodó ember és az ösztönlény feszültsége; vágyainak határtalansága, magány, szexualitás, határok átlépése, lépcső motívum, tragikus vétsége: a kettős gyilkosság, önpusztító is; Takács Erzsi mártír szerepköre, a házaspár egymás-nem-értése tragikus szituációt teremt;

Kosztolányi: Édes Anna, a címszereplő tragikus sorsának okai: kiszolgáltatott rokona, Ficsor önérdekének, elszakítják Bartoséktól, idegenné válik Bandika, érzelmi kötődés elvesztése; áldozata Vizyné cselédmániájának, érzelmi zsarolásának, képtelen szembeszállni; játékszere Jancsinak, néhány napig boldog; terhességmegszakítás, megfosztja anyaszerepétől; a munka tökéletes elvégzése teszi boldoggá, az utolsó este nem szolgálhat fel; tragikus vétsége: a kettős gyilkosság a boldogtalanságának kifejezője, öntudatlan elutasítása az embertelen bánásmódnak; áldozata lesz nyelvi korlátoltságának, beszűkült tudatállapotának stb.)

érvényes, de csak részben kifejtett válasz **4 pont**,

részben érvényes, kifejtett válasz **3 pont**,

részben érvényes, részben kifejtett válasz **2 pont**,

kísérlet a válaszadásra **1 pont**.

c. a jellemábrázolás sajátosságai

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz **5 pont**

(pl. *Móricz: Tragédia*: az elbeszélő külső nézőpontból láttatja Kis János fizikai jellemzőit, az evés műveletét, eszközeit, naturalisztikus leírásmóddal kiemeli közülük az erős állkapcsot, az alacsony homlokot, a merev tekintetet, amelyekkel elemberteleníti a szereplőt, az evés eszközévé fokozza le, belső nézőpontból idézi evéssel kapcsolatos képzeletét, indulatait, reakcióit; feleségére vonatkozó naturalisztikus utalások, a brutális férjet minősítik, fokozzák le; házasságuk ridegségét jelzik; ellentétezés: falu – Kis János, vidámság, közösség – düh, magány, fiával való viszonya is rideg, ijesztő; Sarudy – Kis János: vagyon, lakodalom, bőség – szegénység, irigység, vágy; az elbeszélő úgy jellemzi, ragadja meg az egyént, hogy tagadja egyedi voltát, tragikus, groteszk bemutatás;

Sárány: szereplőket egymás nézőpontjából látjuk, drámaiság, a szereplői tudatnak az elbeszélése nem folytonos, hanem villanásszerű felismeréseket és megérzéseket közvetít; realista, naturalista emberkép; ellentétezés: paraszt – úr, parasztok közti rétegződés; nő – férfi, családok közötti ellentét, szimbolikus térhasználat;

Kosztolányi: elbeszélői késleltetés: a címszereplő a VI. fejezetben jelenik meg, késleltetés okai: mások által megjelenített kép ütközik a valósággal; a pletyka szerepe, feszültségteremtés, idegenségérzet; Vizyné cselédmániájának kirajzolódása; az elbeszélő érzékelein keresztül mutatja be Annát; tudatalatti folyamatok, beszélő nevek; külső tulajdonságok, részletező leírásmód; egymás nézőpontja; realista regény sajátossága: megjeleníti a szereplők származását, társadalmi, anyagi helyzetét; családi viszonyok, társas kapcsolatok, mániák, fóbiák, szerepjátékok; ellentétezés stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz **4 pont**,

részben érvényes, kifejtett válasz **3 pont**,

részben érvényes, részben kifejtett válasz **2 pont**,

kísérlet a válaszadásra **1 pont**.

d. nyelvhasználat és stílus

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz, a témát meghatározó sajátossága **5 pont**

(pl. *Móricz: Tragédia*: naturalista stilus jellemzői: szándékoltan csökkent értékű nyelvhasználat: az ösztönlétre utaló kifejezések jellemzik; az ösztönös, állatias cselekvésre utaló ismétlődő kifejezések, rúgás-motívum jelentései; a falás, evés elemi létszükségletével kapcsolatos kifejezések, az elbeszélést darabossá, szaggatottá tevő ismétlések: alvás képei; alulretorizált fogalmazás, realista: az elbeszélői hang visszafogott, tárgyilagos;

Sárarany: naturalista stilus jellemzői: csökkent értékű nyelvhasználat, vulgáris kifejezés mód; indulatszavak, felkiáltások gyakorisága a belső feszültség kivetülései I. Turi Dani vívódásai sár-léte miatt; metaforizáció: sárarany motívuma; belső hangok, monológok; a szereplőket egymás nézőpontjából látjuk, halljuk, drámaiság, feszültség; szereplők egymás nem értése, félreértése, kommunikációhiány, elhallgatások; elidegenedés, boldogtalanság a házastársak között; az udvarlás verbális, non-verbális nyelve, fokozatai a siker eszköze Turi Dani számára; viszont az elbeszélői és a szereplői szövegek keveredése;

Kosztolányi: a klasszikus modernség realista-lélektani jellemzői: a keretfejezetek a hírverés, a kibeszélés ironikus beszédmódjára épülnek, metaforikus: a nyelv rontó hatalmának kiszolgáltatottságára, az igazság viszonylagosságára utal; a meg-nem-értés regénye: Édes Anna nem érti, s nem tudja értelmezni létének összefüggéseit, környezete nem is akarja érteni, félreértések, előítéletek; fordulópont Patikárius Jancsival való találkozása: feltűnően sokat beszél, boldog; csalódását szótlansága is jelzi; Víz- házaspár: elbeszélnek egymás mellett, kiüresedett kapcsolat, házasság; lélektaniaság: a tudatalatti tartalmak, álmok, gesztusok előtérbe kerülnek, nyelvi-kulturális-rangbeli elszigeteltség, szerepjáték; Anna kommunikáció-képtelensége: nem tudja megmagyarázni tettét; Moviszter iróniája, elbeszélői részvét stb.),

értékes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értékes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értékes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása, logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalomhasználat **5 pont**

Összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása 5 pont,

összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek részleges betartása 4 pont,

helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 3 pont,

helyenként töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 2 pont,

töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Helyesírás

5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.